



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 574/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou A | K | J | K s. r. o., K dolnej stanici 7282/20A, Trenčín, IČO 50 112 252, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Erik Magál, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tost 9/2022 z 22. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a čl. 8 a 10 Všeobecnej deklarácie ľudských práv (ďalej len „všeobecná deklarácia“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Tost 9/2022 z 22. apríla 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Sťažovateľ zároveň žiadal, aby ústavný súd dočasným opatrením prikázal Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný súd“), aby v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 11/2021 zrušil všetky nariadené termíny hlavného pojednávania, a zároveň mu zakázal nariadiť nové termíny pojednávania a rozhodnúť vo veci samej, a to až do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu o tejto ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ zároveň v rámci svojej ústavnej sťažnosti podal aj podnet, aby ústavný súd prerušil konanie o jeho ústavnej sťažnosti a požiadal Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) o vydanie poradného stanoviska k zásadným otázkam týkajúcim sa výkladu a uplatňovania čl. 6 dohovoru (v znení, ktoré navrhoval vo svojej

ústavnej sťažnosti, pozn.). Sťažovateľ napokon žiadal, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, a uplatnil si náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) podal na sťažovateľa 12. júla 2021 obžalobu pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov [ďalej len „Trestný zákon“ (v bode 1)], pre obzvlášť závažný zločin hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1, ods. 3 písm. a), ods. 5 písm. c) Trestného zákona s poukázaním na § 141 písm. a) Trestného zákona (v bode 10), pre obzvlášť závažný zločin všeobecného ohrozenia podľa § 284 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. b) s poukázaním na § 141 písm. a) Trestného zákona (v bode 11), pre zločin krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukázaním na § 140 písm. c) Trestného zákona spáchaný formou účastníctva podľa § 21 ods. 1 písm. b) Trestného zákona (v bode 12), pre obzvlášť závažný zločin ublíženia na zdraví v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, § 155 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona s poukázaním na § 141 písm. a) Trestného zákona (v bode 13), pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukázaním na § 140 písm. c) Trestného zákona a na § 141 písm. a) Trestného zákona (v bode 22) a pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukázaním na § 140 písm. c) Trestného zákona a na § 141 písm. a) Trestného zákona (v bode 24). Konanie o tejto obžalobe je vedené na špecializovanom súde pod sp. zn. 1 T 11/2021 a okrem sťažovateľa je vedené aj proti 16 spoluobžalovaným. Predmetná trestná vec bola pridelená senátu v zložení z predsedu JUDr. Jána Buvalu a členov Mgr. Pamelu Záleskej a JUDr. Mariána Mačuru. Sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu podal 30. marca 2022 námietku zaujatosti proti členom senátu 1 T JUDr. Jánovi Buvalovi a Mgr. Pamele Záleskej. Predmetom tejto námietky bola okolnosť, že namietaní sudcovia participovali ako sudcovia na konaniach, v ktorých bola schválená dohoda o vine a treste so spoluobvinenými sťažovateľa [REDAKOVANÉ] (1 T 32/2020), [REDAKOVANÉ] (12 T 13/2021) a [REDAKOVANÉ] (1 T 36/2020), a to pre skutok právne kvalifikovaný ako zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona. Týmto konaním mali namietaní sudcovia prezumovať aj vinu sťažovateľa. O sťažovateľovej námietke zaujatosti, ako aj o obdobných námietkach ostatných obžalovaných rozhodol špecializovaný súd uznesením č. k. 1 T 11/2021 z 31. marca 2022 tak, že namietaných sudcov nevytlúčil z vykonávania úkonov v tomto trestnom konaní. Proti tomuto rozhodnutiu špecializovaného súdu podal sťažovateľ 11. apríla 2022 sťažnosť, o ktorej rozhodol napadnutým uznesením najvyšší súd tak, že sťažnosť sťažovateľa, ako aj ostatných obžalovaných zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ namietal v prvom rade porušenie zásady právnej istoty, a to v kontexte čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 47 charty a čl. 10 všeobecnej deklarácie a tým, že najvyšší súd v napadnutom uznesení nerešpektoval najaktuálnejšiu judikatúru ESĽP, ustálenú judikatúru Súdneho dvora Európskej únie a ani svoju vlastnú aktuálnu judikatúru.

4. Základom sťažovateľovej sťažnostnej argumentácie boli závery rozsudku ESĽP Mucha proti Slovenskej republike z 25. novembra 2021. Konkrétne poukázal na to, že ESĽP v tomto rozhodnutí akcentoval princíp nevyhnutnosti individuálneho označenia inej osoby ako spolupáchateľa v odsudzujúcom rozsudku proti spolupáchateľovi, ktorého súd odsudzuje skôr. Inak povedané, označiť konkrétnu osobu v odsudzujúcom rozsudku ako spolupáchateľa za situácie, keď je táto konkrétna osoba stíhaná v inom prebiehajúcom trestnom konaní, možno len vtedy, pokiaľ je to nevyhnutné z pohľadu právnej kvalifikácie skutku. Tento záver sa uplatňuje i vo veci zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, ktorého sa týkal citovaný rozsudok, t. j. išlo o rovnakú skutkovú podstatu, ktorá je kladená za vinu aj sťažovateľovi v napadnutom konaní (1 T 11/2021). V tomto rozsudku ESĽP zároveň v kontexte zásady prezumpcie neviny zdôraznil potrebu označovať v skoršom odsudzujúcom rozsudku spoluobvinených, ktorí sú naďalej stíhaní v samostatnom konaní, slovnými formuláciami v zmysle, že daná osoba je stíhaná v samostatnom trestnom konaní, resp. že jej vina dosiaľ nebola právoplatne preukázaná.

5. Obdobné závery obsahujú aj rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie, na ktoré odkázal aj už uvedený rozsudok ESĽP, a to konkrétne AH a iní (C-377/18, EU:C:2019:670) a UL a VM (C-709/18, EU:C:2020:411). Z uvedených rozsudkov zhodne vyplýva, že skutková veta výroku súdu o vine, ktorým schvaľuje dohodu o vine a treste proti jednému z obvinených, môže obsahovať odkaz na účasť iných obvinených stíhaných v samostatnom trestnom konaní za splnenia dvoch podmienok: (a) takáto zmienka je potrebná na kvalifikáciu právnej zodpovednosti osoby, ktorá dohodu uzavrela, a (b) zo slovnej formulácie skutku je zrejmé, že spoluobvinení, na ktorých rozsudok odkazuje, sú stíhaní v samostatnom trestnom konaní a ich vina nebola právoplatne preukázaná.

6. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti extenzívne citoval z rozsudku špecializovaného súdu č. k. 12 T 13/2021 z 15. októbra 2021, ktorým senát v zložení z predsedu JUDr. Rastislava Stieranku a členov JUDr. Igora Králiku a JUDr. Jána Buvalu schválil dohodu o vine a treste uzatvorenú medzi prokurátorom a obvineným [REDAKOVANÉ]. V tomto rozhodnutí mal špecializovaný súd uviesť aj meno a priezvisko sťažovateľa, ako aj [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], pričom podľa sťažovateľa takéto označenie už uvedených osôb nebolo pre účely schválenia dohody o vine a treste nevyhnutné pre právnu kvalifikáciu skutku. Špecializovaný súd mal zároveň uviesť, že sťažovateľ spolu s [REDAKOVANÉ] mali patriť do riadiaco-rozhodovacej zložky zločineckej skupiny, a podľa sťažovateľa špecializovaný súd tento záver vyslovil určitými, jednoznačnými a absolútne neprípustnými slovnými formuláciami.

7. Sťažovateľ citoval aj z rozsudku špecializovaného súdu č. k. 1 T 32/2020 z 12. novembra 2020, ktorým samosudkyňa Mgr. Pamela Záleská schválila dohodu o vine a treste zo 7. októbra 2020 (modifikovanú na verejnom zasadnutí 12. novembra 2020) uzatvorenú medzi obvineným [REDAKOVANÉ] a prokurátorom, a to pre skutok právne kvalifikovaný ako zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona. V tomto rozhodnutí mala samosudkyňa vyjadriť vnútorné presvedčenie o samotnej existencii zločineckej skupiny [REDAKOVANÉ], jej štruktúrovanosti, miestnom a časovom aspekte jej existencie, pričom podľa sťažovateľa samosudkyňa neprípustným spôsobom konkretizovala, že na čele tejto zločineckej skupiny mal stáť [REDAKOVANÉ] a členom jej riadiaco-rozhodovacej zložky mal byť aj [REDAKOVANÉ] (sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti netvrdil, že by bol menovaný v skutkovej vete

tohto rozsudku, pozn.). Sťažovateľ okrem toho zdôraznil, že na rozsudok č. k. 1 T 32/2020 z 12. novembra 2020 poukázala samosudkyňa aj ako na listinný dôkaz v rozsudku č. k. 3 T 5/2021 z 20. septembra 2021, ktorým uznala vinným obžalovaného [REDAKOVANÉ], a to aj pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, a to konkrétne zločineckej skupiny označovanej ako [REDAKOVANÉ].

8. Napokon sťažovateľ citoval aj rozsudok špecializovaného súdu č. k. 1 T 36/2020 z 19. novembra 2020, ktorým senát v zložení z predsedu JUDr. Emila Klemaníča a členov Mgr. Pamelu Záleskej a JUDr. Jána Buvalu schválil dohodu o vine a treste uzatvorenú medzi prokurátorom a obvineným [REDAKOVANÉ]. Tak ako v predošlom prípade, aj v tomto rozsudku mal senát špecializovaného súdu označiť [REDAKOVANÉ] za čelného predstaviteľa zločineckej skupiny a zároveň predpokladal existenciu tejto zločineckej skupiny (opäť sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti ani netvrdil, že by bol menovaný v skutkovej vete tohto rozsudku, pozn.).

9. Vzhľadom na závery uvedené v bodoch 6, 7 a 8 sa sťažovateľ domnieval, že ním namietaní sudcovia majú dôvod na to, aby zachovali súlad so svojimi predchádzajúcimi rozsudkami, pretože akékoľvek protichodné zistenia v konaní proti sťažovateľovi (napr. o jeho nevine) by mohli spochybníť dôveryhodnosť rozsudkov proti jeho spolupáchateľom v už právoplatne skončených veciach. Sťažovateľ konštatoval, že už citované rozsudky obsahujú v opisoch jednotlivých skutkov celé časti, ktoré vôbec nebolo nevyhnutné uvádzať pre potreby ustálenia právnej kvalifikácie skutkov v týchto veciach. Tieto podľa sťažovateľa nadbytočné časti (existencia zločineckej skupiny [REDAKOVANÉ], jej štruktúra a sťažovateľova účasť v nej, pozn.) mali byť podľa neho dôkazom, že ním napadaní sudcovia prijali vnútorný záver o vine sťažovateľa už pred samotným meritórnym rozhodnutím týkajúcim sa sťažovateľa. Keďže najvyšší súd v napadnutom uznesení zamietol sťažovateľovu sťažnosť, domnieva sa, že nezohľadnil už uvedené rozhodnutia najvyšších európskych súdnych autorít, a to aj napriek tomu, že už v decembri 2021 dostal podnet [REDAKOVANÉ] na prijatie zjednocujúceho stanoviska, ktoré by ustálilo výklad záverov rozsudku vo veci Mucha proti Slovenskej republike.

10. Sťažovateľ poukázal aj na judikatúru samotného najvyššieho súdu, od ktorej sa mal najvyšší súd bezdôvodne odkloniť tým, že neuznal ním vznesené námietky zaujatosti. Konkrétne malo ísť o rozhodnutie č. k. 1 Tost 2/2022 z 26. januára 2022 (vylúčenie predsedu senátu JUDr. Jána Hrubalu z dôvodu, že v skoršom rozsudku vymedzil postavenie a úlohu šéfa presne označenej osoby v kriminálnej skupine, hoci o tejto osobe ešte nebolo meritórne rozhodnuté) a č. k. 4 Tost 5/2022 z 22. marca 2022 (vylúčenie členky senátu Mgr. Pamelu Záleskej z dôvodu, že pre účely schválenia dohody o vine a treste nebola potrebná individuálna identifikácia objednávateľa, a to ani formou iniciálok). Keďže sa najvyšší súd v napadnutom uznesení nezaoberal ťažiskovými podmienkami v už uvedenej judikatúre, na ktorú sťažovateľ poukázal, považoval sťažovateľ toto rozhodnutie aj za arbitrárne a nepreskúmateľné.

11. Sťažovateľ namietal aj porušenie svojho práva na včasnú súdnu ochranu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 47 charty a čl. 8 všeobecnej deklarácie, a to tým, že podľa sťažovateľa najvyšší súd v napadnutom uznesení nerešpektoval rozhodovaciu činnosť najvyšších súdnych autorít.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie, a to porušením zásady právnej istoty a prezumpcie neviny (čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 47 charty a čl. 10 všeobecnej deklarácie), ako aj základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. práva na včasnú právnu ochranu (čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 47 charty a čl. 8 všeobecnej deklarácie) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý viedol k jeho vydaniu.

13. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

K označeným článkom všeobecnej deklarácie a charty:

14. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05), prípadne z iných dôvodov. Za iné dôvody zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti treba nesporne považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer vrátane miery, ktorou sťažovateľ priamo alebo nepriamo k pochybeniam či nedostatkom vyčítaným z jeho strany dotknutému orgánu verejnej moci svojím konaním prispel, a ich únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práva, ktorého porušenie sa namieta (IV. ÚS 62/08).

15. Najprv vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 8 a 10 všeobecnej deklarácie ústavný súd uvádza, že všeobecná deklarácia nebola vyhlásená podľa čl. 7 ústavy ani podľa § 1 a § 4 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, preto nemá tento dokument povahu prameňa práva Slovenskej republiky, ale len povahu politického dokumentu. Nejde teda o medzinárodnú zmluvu, ktorá by bola Slovenskou republikou ratifikovaná a vyhlásená v Zbierke zákonov Slovenskej republiky spôsobom ustanoveným zákonom v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy. Predmetom konania preto nemôže byť ústavná sťažnosť sťažovateľa v tej časti, v ktorej namieta porušenie práva deklarovaného medzinárodným dokumentom, ktorý nemá povahu prameňa práva. Ústavný súd preto v tejto časti

ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú (obdobne napr. II. ÚS 18/97, I. ÚS 176/03, I. ÚS 18/06, III. ÚS 55/02, III. ÚS 165/05, III. ÚS 96/07, II. ÚS 96/2016, II. ÚS 738/2016, IV. ÚS 470/2018).

16. Podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo týchto situácií. Pokiaľ teda určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (porov. napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. júna 2016 vo veci C-205/2015, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, body 23 a 24, ECLI:EU:C:2016:499).

17. V predmetnej veci sťažovateľa najvyšší súd v rámci rozhodovania o sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu špecializovaného súdu o námietke zaujatosti členov senátu špecializovaného súdu, aplikoval priamo vnútroštátne právne predpisy, konkrétne zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), a teda nie právo Európskej únie. Napokon sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti ani len netvrdil, že by najvyšší súd v rámci napadnutého postupu predchádzajúceho vydaniu napadnutého uznesenia mal aplikovať európske právo. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti vo veci namietaného porušenia sťažovateľom označených článkov charty odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

K porušeniu zásady právnej istoty a prezumpcie nevinny:

18. Sťažovateľ oprel svoju námietku zaujatosti v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 11/2021 a neskôr aj svoju sťažnosť proti rozhodnutiu špecializovaného súdu o tejto námietke a napokon aj svoju ústavnú sťažnosť o participáciu namietaných sudcov na vydaní skorších rozsudkov špecializovaného súdu pod sp. zn. 12 T 13/2021, 1 T 32/2020 a 1 T 36/2020 (ktorými boli schválené dohody o vine a treste). Najvyšší súd v napadnutom uznesení ale vo vzťahu k rozsudkom špecializovaného súdu sp. zn. 1 T 32/2020 a 1 T 36/2020 výslovne uviedol, že sťažovateľ túto námietku zaujatosti nevzniesol bez meškania, len čo sa dozvedel o dôvodoch vylúčenia, a preto sa námietkou zaujatosti v tejto časti meritórne nezaoberal a nerozhodoval o nej (strana 43 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.). Totiž sťažovateľ sa prvýkrát mohol oboznámiť s týmito rozsudkami po skončení vyšetrovania pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu 14. júna 2021, pretože tieto rozsudky tvorili jeho súčasť ako príloha 1, zväzok 2. Ďalej obžaloba bola podaná 12. júla 2021 a obžalovaným a ich obhajcom bola doručená 15. a 16. júla 2021. Špecializovaný súd následne rozhodol o spojení vecí 21. septembra 2021, pričom sťažovateľovi bolo toto uznesenie doručené 24. septembra 2021. A napokon prvé hlavné pojednávanie v predmetnej trestnej veci sa konalo 28. októbra 2021. Napriek tomu sťažovateľ podal svoju námietku zaujatosti až 30. marca 2022, pričom podľa § 31 ods. 5 Trestného poriadku námietku zaujatosti je strana povinná vzniesť bez meškania, len čo sa dozvedela o dôvodoch vylúčenia.

19. Z priebehu konania zhrnutého v predošlom bode je zrejmé, že sťažovateľova námietka zaujatosti v časti, v ktorej sa opierala o rozsudky vydané v konaniach sp. zn. 1 T 32/2020 a 1 T 36/2020 nebola vznesená bez meškania podľa § 31 ods. 5 Trestného poriadku. Najvyšší súd teda v napadnutom uznesení, čo sa týka týchto sťažovateľových námietok, postupoval správne

a v súlade s Trestným poriadkom. Napriek tomuto procesnému záveru sa najvyšší súd stručne vysporiadal aj so samotným obsahom námietok sťažovateľa (strana 52 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.). Keďže obsah týchto námietok korešponduje s obsahom námietky zaujatosti založenej na treťom namietanom rozsudku (sp. zn. 12 T 13/2021), ktorá bola podaná včas (aj keď smeruje iba proti sudcovi JUDr. Jánovi Buvalovi), ústavný súd sa napadnutým uznesením vo vzťahu k nej stručne zaoberal v nasledujúcich bodoch.

20. Najvyšší súd v napadnutom uznesení (vo vzťahu k námietke zaujatosti založenej na rozsudku sp. zn. 12 T 13/2021) odcitoval celú skutkovú vetu predmetného rozsudku (strany 44 až 46 napadnutého uznesenia), pričom na konci tejto skutkovej vety sa nachádza konštatovanie, že [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] sú trestne stíhaní v inom konaní a o ich vine nebolo zatiaľ právoplatne rozhodnuté. Najvyšší súd preto konštatoval: „*Je teda nepochybné, že v skutkovej vete je výslovne uvedené, že [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktorí sú v nej uvedení a vzniesli námietku zaujatosti sú trestne stíhaní v inom konaní a o ich vine nebolo doposiaľ právoplatne rozhodnuté. Skutková veta, obsahom ktorej sú aj tieto formulácie, tak obsahuje všetky náležitosti rozhodnutí, na ktoré sťažovatelia poukázali argumentujúc rozhodnutiami Mucha vs. Slovenská republika a Súdneho dvora Európskej únie C 709/18, C 377/18 potrebné pre zachovanie prezumpcie ich neviny.*“

21. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí poukázal aj na vyjadrenie prokurátora, ktorý k sťažovateľom uvedenej judikatúre ESJP dodal, že «*Vec Mucha proti Slovensku sa však týka rozsudku ŠTS z roku 2013, kedy bol sťažovateľ síce označený v rozsudkoch, ktorými boli schvaľované dohody o vine a treste, iniciálami, ale uvedený text o prezumpcii neviny tam absentoval. Keďže rozhodovanie ESJP je prísne kauzistické, uvedený rozsudok vzal do úvahy jednotlivosti tohto prípadu, napr. že rozsudok ŠTS uviedol, že schválené dohody o vine a treste ostatných členov zločineckej skupiny „sú vecnou a homogénnou súčasťou prejednávanej veci“ (§ 18 rozsudku)*». Prokurátor poukázal aj na § 232 ods. 8 písm. b) Trestného poriadku, na základe ktorého je už v skutkových vetách dohôd o vine a treste obligatórne uvádzaná klauzula o „trestnom stíhaní inej osoby v inom trestnom konaní, o ktorej vine nebolo dosiaľ rozhodnuté“.

22. Vo vzťahu k sťažnostným námietkam sťažovateľa týkajúcim sa rozhodnutí najvyššieho súdu č. k. 1 Tost 2/2022 z 26. januára 2022 a č. k. 4 Tost 5/2022 z 22. marca 2022, od ktorých sa mal v napadnutom uznesení najvyšší súd odkloniť, najvyšší súd konštatoval, že ani v jednom z týchto prípadov neboli použité formulácie, že sťažovateľ alebo ním označená osoba boli v tomto čase iba obvinení a boli stíhaní v samostatnom trestnom konaní.

23. Najvyšší súd teda vo vzťahu k sťažovateľovým námietkam zaujatosti dospel k záveru, že zo skutkových viet predmetných súdnych rozhodnutí nemožno vyvodiť, že by bola vyslovená aj vina ostatných tam uvedených osôb, hoci sú tam uvedené menami.

24. Vo vzťahu k rozsudku č. k. 3 T 5/2021 z 20. septembra 2021 (na ktorý sťažovateľ poukázal v spojitosti s rozsudkom č. k. 1 T 32/2020 z 12. novembra 2020), ktorým sudkyňa Mgr. Pamela Záleská uznala neprávoplatne vinným obžalovaného [REDAKOVANÉ], a to aj pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, ústavný súd konštatuje, že tento rozsudok bol medzičasom zrušený rozhodnutím odvolacieho súdu (najvyššieho súdu) č. k. 5 To 11/2021 z 24. mája 2022, ktorý následne sám rozhodol o vine a treste

obžalovaného, pričom otázka zaujatosti konajúcej sudkyne v tomto kontexte vôbec nebola relevantná. Aj táto okolnosť podľa ústavného súdu oslabuje argumentáciu sťažovateľa o zaujatosti predmetnej sudkyne vo vzťahu ku konečnému meritórnemu rozhodnutiu v sťažovateľovej trestnej veci. Najvyšší súd v napadnutom uznesení odcitoval kompletnú skutkovú vetu tohto rozsudku (strany 47 až 51 napadnutého uznesenia), pričom v súvislosti s menovaním [REDAKOVANÉ] (skutková veta predmetného rozsudku vôbec nemenovala samotného sťažovateľa, pozn.) použil špecializovaný súd formuláciu „*bol za šéfa skupiny považovaný [REDAKOVANÉ], prezývaný Kudla*“, a preto najvyšší súd uzavrel, že použitá formulácia sa o menovanom zmieňuje iba v rovine pravdepodobnosti. Navyše ako už ústavný súd avizoval, najvyšší súd preskúmal aj námietky zaujatosti vo vzťahu k rozsudkom špecializovaného súdu vydaným v konaniach sp. zn. 1 T 32/2020 a 1 T 36/2020, ktoré neboli vznesené bezodkladne, a to s ohľadom na znenie v nich obsiahnutých skutkových viet. Aj z týchto bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že pri použitých menách obžalovaných bola použitá formulácia o tom, že sú stíhaní v inom trestnom konaní, čo znamená, že vo veci ešte nebolo meritórne právoplatne rozhodnuté a je tak zachovaná prezumpcia neviny menovaných osôb, čo je v konečnom dôsledku aj zmyslom a nosnou myšlienkou sťažovateľom uvádzaných rozsudkov ESĽP a Súdneho dvora Európskej únie.

25. Ústavný súd zároveň dodáva, že skutkové vety v rozsudkoch, na ktoré poukazoval sťažovateľ, sú značne rozsiahle (3 až 5 strán) a niektoré formulácie, ktoré vo svojej ústavnej sťažnosti navrhoval sťažovateľ, by mohli znížiť kvalitu ich zrozumiteľnosti. Ústavný súd poukazuje aj na okolnosť, že v situácii, keď bolo viacerými rozsudkami právoplatne rozhodnuté o vine obvinených osôb za zločin založenia, zosnovania a podporovania predmetnej zločineckej skupiny, sťažovateľova požiadavka, aby bola v týchto rozsudkoch táto zločinecká skupina označovaná ako „údajná zločinecká skupina“ je neprípustná. Právoplatnosť rozsudkov, ktorými boli uznaní niektorí z obvinených vinnými zo zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, v tomto kontexte vylučuje možnosť, aby bola táto zločinecká skupina v týchto rozsudkoch označovaná ako „údajná“ (obvinený totiž nemôže byť právoplatne odsúdený za účasť v údajnej zločineckej skupine, pozn.). Ústavný súd zároveň podotýka, že sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti vytrhával formulácie z týchto skutkových viet z celkového kontextu, pričom ak by sa pozrel na tieto skutkové vety v celosti, jeho námietky zaujatosti by prakticky stratili opodstatnenie. Veľmi ťažko hľadať opodstatnenie aj v námietkach sťažovateľa, ktorými namietal, že konajúce súdy menovali vo svojich rozhodnutiach sťažovateľových spoluobvinených, a nie samotného sťažovateľa (uvedené sa týka rozsudkov vydaných v konaniach sp. zn. 1 T 32/2020 a 1 T 36/2020).

26. Ústavný súd sa preto stotožňuje so záverom najvyššieho súdu, že podmienky, ktoré na označenie mien osôb v skutkových vetách rozsudkov, ktorými bola schválená dohoda o vine a treste iných obvinených, na ktoré sa vzťahuje prezumpcia neviny (a ktoré stanovili sťažovateľom uvedené rozhodnutia ESĽP, Súdneho dvora Európskej únie, resp. samotného najvyššieho súdu), boli splnené. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu teda nedošlo k odklonu od sťažovateľom uvedených judikátov a nebola porušená ani právna istota sťažovateľa. Keďže tieto okolnosti najvyšší súd zrozumiteľne vysvetlil, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu preto nemožno považovať ani za arbitrárne.

27. Navyše sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť možno v tomto momente hodnotiť ako predčasne podanú, pretože prípadnú zaujatosť zákonného sudcu, resp. senátu môže ešte namietat' v rámci riadnych, resp. mimoriadnych opravných prostriedkov, pričom v sťažovateľom napadnutom konaní je predmetné trestné konanie pred súdom iba na začiatku – ústavná sťažnosť bola podaná iba rok od podania obžaloby.

28. Právomoc ústavného súdu je totiž vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

29. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hrozacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

30. Ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu. Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú, a to prednostne, napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti, prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

31. Z už uvedeného preto vyplýva, že o podstate námietok sťažovateľa v tejto časti ústavnej sťažnosti bude v konečnom dôsledku príslušný rozhodovať ešte iný orgán verejnej moci (odvolací súd a aj to iba v prípade, ak by sťažovateľ nebol v predmetnom trestnom konaní oslobodený, pozn.). Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti pre jej neprípustnosť, t. j. podľa § 132 ods. 2 a § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na už uvedené závery (body 18 až 26 odôvodnenia tohto uznesenia) ústavný súd dodáva, že ak by neodmietal ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako neprípustnú, musel by ju odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K právu na včasnú právnu ochranu:

32. V tejto časti svojej ústavnej sťažnosti sťažovateľ veľmi stručne, resp. bez akéhokoľvek relevantného odôvodnenia namietal, že bolo porušené aj jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to údajným nerešpektovaním rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít zo strany najvyššieho súdu. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (alebo právo na včasnú právnu ochranu, ako ho nazýva sťažovateľ) je v prvom rade determinované dĺžkou napadnutého konania. Až sekundárne prihliada ústavný súd v rámci posudzovania postupu príslušného súdu aj na potenciálnu možnosť neefektívneho postupu v rámci tohto napadnutého konania.

33. V sťažovateľovom prípade bola podaná ústavná sťažnosť iba približne rok od podania obžaloby na špecializovanom súde. Navyše sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti nenapádal ani postup samotného špecializovaného súdu, ale iba postup najvyššieho súdu rozhodujúceho o jeho sťažnosti proti rozhodnutiu špecializovaného súdu č. k. 1 T 11/2021 z 31. marca 2022. Najvyšší súd v tomto prípade rozhodol napadnutým uznesením (z 22. apríla 2022), proti ktorému nie je prípustný ďalší opravný prostriedok. Najvyšší súd teda v napadnutom konaní rozhodol do jedného mesiaca, pričom týmto napadnutým uznesením bolo konanie o námietkach zaujatosti sťažovateľa ukončené.

34. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi (v tomto prípade najvyšším súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

35. V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

36. Zo samotnej ústavnej sťažnosti sťažovateľa je zrejmé, že o jeho sťažnosti proti rozhodnutiu o jeho námietke zaujatosti bolo právoplatne rozhodnuté ešte pred tým, ako podal ústavnú sťažnosť (pretože sťažovateľ svojou ústavnou sťažnosťou napadol výslovne aj predmetné napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, pozn.). Vzhľadom na už uvedené závery tento sťažovateľom napadnutý postup nemohol predstavovať porušenie ním označených práv. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

37. Ústavný súd ešte na záver dodáva, že ani dĺžka samotného trestného konania vedeného na špecializovanom súde (1 rok) neindikuje možnosť porušenia sťažovateľovho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

38. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu